WIKIPEDIA

Filozofie

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Filozofia (sau **filosofia**, din gr. **φιλοσοφία** > **phil-* și *sophia*, etimologie: *dragoste de înțelepciune*) este disciplina autonomă a culturii având ca obiect cunoașterea formelor și proceselor gândirii. Filozofia este o modalitate de gândire și investigare, formată dintr-un ansamblu de noțiuni și idei, care tinde să cunoască și să înțeleagă sensul existenței sub aspectele sale cele mai generale, o concepție generală despre lume și viață.

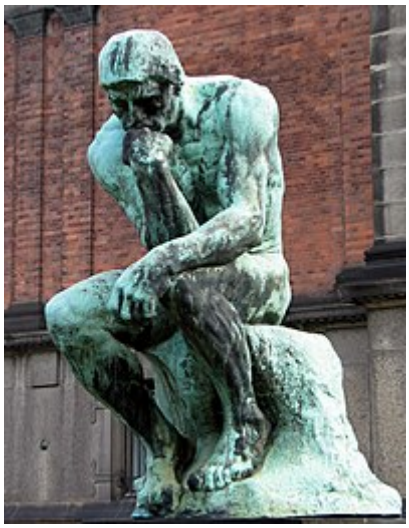

„Gânditorul" Auguste Rodin

Cuprins

Ce este filozofia?

Tematica majoră a filozofiei

Ramuri, problematici și orientări ale filozofiei

Metode de filozofare

Stilurile sau manierele de filozofare

Istoria filozofiei

În antichitate

- Orient
- Occident

Vezi și

Bibliografie

Lectură suplimentară

Legături externe

Ce este filozofia?

Filozofia este una din principalele forme ale manifestării spiritului uman. Întrebarea cum se poate defini filozofia este chiar și ea una filozofică. Pentru introducerea conceptului putem spune că este studiul înțelesurilor și justificărilor sau credințelor despre cele mai generale sau universale aspecte ale lucrurilor, un studiu care nu este realizat prin experimente și observare atentă, ci prin formularea problemelor și oferirea soluțiilor lor, argumentarea soluțiilor oferite și discuția dialectică a tuturor acestora. Filozofia studiază concepte generale precum existența, bunătatea, cunoașterea sau frumusețea. Pune întrebări precum "Ce este bunătatea, în general?" sau "Este cunoașterea posibilă ?". În termeni generali, filozofia este studiul critic, speculativ sau analitic al exteriorului și interiorului în plus față de studiul reflectiv asupra metodei de studiere a unor asemenea subiecte. În prezent filozofia este dominată de teme, nu de sisteme. Filozofia actuală este una orientată spre acțiunea socială, căutându-și aplicații în toate domeniile, de la afaceri și până la problemele ecologice.

Perspectiva propusă de filozofie este una:

- totalizatoare (reflectă ansamblul cunoașterii umane, realitatea obiectivă, subiectivă, sensul lucrurilor, problemele și fenomenele)
- auto-reflexivă (reflecția personală și autonomă vizează edificarea sinelui)
- antropocentrică (cunoașterea este o relație între subiectiv și realitatea obiectivă)
- axiologică (stabilește trepte sau priorități valorice în elaborarea sensurilor)

Tematica majoră a filozofiei

- Existența și devenirea
- Realitatea fizică și esența lumii
- Spațio-temporalitatea
- Unitatea și infinitatea
- Libertatea și determinismul
- Necesitatea și întâmplarea
- Adevărul
- Valoarea
- Cauzalitatea și finalitatea
- Cultura și civilizația
- Problema fericirii
- Omul și condiția umană

Ramuri, problematici și orientări ale filozofiei

- Ontologia (teoria existenței): studiul ființei în sine; în existențialism, studiul existenței în general.
- Gnoseologia (teoria cunoașterii): studiul fundamentelor cunoașterii.
- Logica: studiul raționării în sine, abstracție făcând de materia la care se aplică și de procesele psihologice.
- Axiologia (teoria generală a valorii): studiul esenței valorilor, al genezei, ierarhizării și relațiilor dintre ele.
- Epistemologia: studiul naturii și condițiilor cunoașterii umane, ale rațiunii și intelectului.
- Etica: studiul fundamentelor și principiilor morale.
- Estetica: studiul principiilor și expresiilor frumosului.
- Filozofia științei
- Filozofia culturii
- Filozofia socială
- Antropologia filozofică

Jacques-Louis David - "Moartea lui Socrate" (1787)

Metode de filozofare

(filozofice):

- Maieutica

- Metafizica
- Dialectica
- Fenomenologia
- Hermeneutica
- Euristica
- Analitica

Stilurile sau manierele de filozofare

(varietatea stilistică în care a fost exprimată filozofarea):

- Sistemul
- Eseul
- Esopicul literar
- Dialogul
- Oralitatea
- Poemul
- Jurnalul
- corespondența

Raffael - "Şcoala de la Atena"

Istoria filozofiei

Articol principal: Istoria filozofiei.

Primele gânduri filozofice își află rădăcinile în mitologie, cu deosebire în cea greacă. Miturile încercau să dea răspunsuri și explicații cauzale unor lucruri și fenomene naturale încă neclare, cutremur, fulger etc., precum și despre om și univers, căutând interpretări și răspunsuri logice la aceste interogații. Primii filozofi au fost matematicieni, fizicieni și practicieni ai științelor naturale.

În antichitate

Orient

Articole principale: Filozofia hindu și Filozofie chineză.

Primele texte filozofice au apărut în India, în filozofia hindusă 1500 î.e.n. Aceste cărți au fost mai întâi religioase, descriind moduri și ritualuri specifice credinței. Curentele clasice filozofice au apărut pe la 500 î.e.n., o dată cu înființarea mai multor școli pe întreg cuprinsul Indiei. Aceste cărți au rămas fără autor cunoscut, deoarece în acea vreme în India nu se obișnuia menționarea autorului unei opere. În China, aflăm trei mari tradiții filozofice: taoismul, confucianismul și budismul. Aceste trei școli au determinat gândirea filozofică a Chinei antice.

Centre culturale ale Orientului antic:

- Egiptul antic: *Cartea morților* expune itinerariul religios ritualic al vieții de după moarte.
- Mesopotamia: Imperiul Sumer și Acad, Asiria: predomină problematica cosmologică.
- Iran: Zarathustra (gr. Zoroaster) (560 î.e.n.), a înființat prima școală monoteistă ce-i poartă numele, promovând credința într-un zeu unic, necreat Ahura Mazda ("zeul cel înțelept"), cu

aspecte dualiste. Discipoli săi se numeau zarathustreni, iar după apariția islamului s-au numit "parsi".

Occident

Articol principal: Filozofia Greciei antice.

Filozofia antică: apare aproape concomitent în intervalul secolelor VII-VI î.e.n., în Europa (Grecia) și în Orient (China sau India).

- Filozofia Presocratică
- Democrit
- Școlile sceptice, cinice, cirenaice, megarice, eritreice
- Pyrrhon
- Diogene
- Socrate și Platon
- Sofiștii
- Aristotel
- Plotin
- Stoicismul grec și roman
- Epicurianismul
- Augustin (a cărui influență asupra filozofilor din Evul Mediu îl plasează, din punct de vedere tematic, în categoria filozofiei medievale) și neoplatonismul creștin

Filozofia medievală: perioadă începând - simbolic - de la anul 529 e.n., când ultima școală de filozofie din Atena este desființată, și cuprinzând mileniul (sec. VI-XVI) care pune capăt Antichității, marcând într-un mod inedit, printr-o puternică amprentă neoplatonică și creștină, reprezentarea și structurile de reflecție asupra lumii.

- Apologetica și Patristica
- Scolastica
- Toma d'Aquino

Filozofia modernă: între secolele XVI și XIX, cuprinzând perioada Renașterii, a Luminilor și zorii epocii industriale.

- Blaise Pascal
- Empirismul
- Raționalismul
- Jean-Jacques Rousseau
- Immanuel Kant
- Georg Wilhelm Friedrich Hegel
- Ludwig Feuerbach
- Karl Marx

Europa - filosofi

Filozofia contemporană: perioada, ulterioară neohegelianismului și postkantianismului, care marchează apariția unor noi premise filozofice: pozitivismul, existențialismul, materialismul senzualist, realismul idealist și filozofia vieții, circumscrisă foarte larg începând cu secolul XIX până în zilele noastre.

- Pragmatismul (Charles S. Peirce, William James, John Dewey)
- Pozitivismul (Auguste Comte)
- Arthur Schopenhauer
- Friedrich Nietzsche
- Henri Bergson
- Filozofia Analitică (Ludwig Wittgenstein)
- Bertrand Russel
- fenomenologia (Franz Brentano, Edmund Husserl, Max Scheler, Hannah Arendt, Maurice Merleau-Ponty, Dietrich von Hildebrand, Emmanuel Levinas.)
- Martin Heidegger
- Ayn Rand
- Existențialismul (Soeren Kierkegaard, Jean-Paul Sartre, Gabriel Marcel, Karl Jaspers)
- hermeneutica (Paul Ricoeur, Hans-Georg Gadamer)
- Filozofia Politică (John Stuart Mill, Friedrich Hayek, Karl Popper, Isaiah Berlin, John Rawls)
- Teoria Critică (Școala de la Frankfurt: Theodor W. Adorno, Herbert Marcuse, Walter Benjamin, Erich Fromm, Jürgen Habermas, Max Horkheimer)
- Structuralismul și post-structuralismul (Claude Lévi-Strauss, Louis Althusser, Gilles Deleuze, Félix Guattari, Michel Foucault, Pierre Bourdieu)
- Deconstructivismul (Jacques Derrida)
- "Noua filozofie" franceză (Bernard-Henri Lévy, Jean-Paul Dollé, Christian Jambet, Guy Lardreau, André Glucksmann, Jean-Marie Benoist)
- Mediologia (Régis Debray)
- Tendințe și personalități actuale (Jürgen Habermas, Jean Baudrillard, Francis Fukuyama, Samuel P. Huntington, Richard Rorty, Peter Sloterdijk, Alain Finkielkraut, Noam Chomsky, Milton Friedman, Alain Badiou, Slavoj Žižek)

Vezi și

- Glosar de filozofie

Bibliografie

- C. Dan (coordonator), *Ce este filosofia? - Confruntări de opinii*, Editura Științifică, 1970

Lectură suplimentară

- Gheorghe Vlăduțescu, *O istorie a ideilor filosofice*, Editura Științifică, 1990
- Adriana Neacșu, *Arheologia și evoluția conceptelor filosofice*, Editura Universitaria, 2006

Legături externe

- Listă de filozofi în ordine alfabetică
- Linie temporală a filozofilor
- Istoria filozofiei românești
- ro fr Vox Philosophiae - biblioteca online de filozofie (http://www.filozofie.eu/)
- en The Internet Encyclopedia of Philosophy (http://www.iep.utm.edu/)
- en Stanford Encyclopedia of Philosophy (http://plato.stanford.edu/)

- en The Basics of Phylosophy (http://www.philosophybasics.com/)
- Spiritul modern (http://www.crestinortodox.ro/religie-filosofie/filosofia-moderna/spiritul-modern-71692.html), 24 iulie 2012, Vasile Musca, *CrestinOrtodox.ro*

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Filozofie&oldid=13329471

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 23 martie 2020, ora 19:48.

Acest text este disponibil sub licența Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice; pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la Termenii de utilizare.